

Nr 66.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändring i grunderna för försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar; given Stockholms slott den 9 februari 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF.

Axel Rubbestad.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholm slott den 9 februari 1945.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Föredraganden, statsrådet Rubbestad, anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet.

Den 14 april 1944 uppdrog Kungl. Maj:t åt epizootisakkunniga att verkställa utredning och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande de ändringar, som borde vidtagas i bestämmelserna om den statsunderstödda försäkringsverksamheten mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar i syfte att bereda djurägare skydd mot förlust till följd av svinpest under tid då besättning varit spärrad före utfärdande av smittförklaring.

Till fullgörande av uppdraget ha de sakkunniga den 29 december 1944 efter verkställd utredning inkommit med förslag i ämnet. Över de sakkun-

nigas förslag ha yttranden avgivits av statskontoret, lantbruksstyrelsen, medicinalstyrelsen, försäkringsinspektionen, styrelsen för statens veterinärmedicinska anstalt, Stockholms läns och stads samt Uppsala läns, Östergötlands läns, Kalmar läns södra, Malmöhus läns, Göteborgs och Bohus läns ävensom Skaraborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, Försäkringsbolaget för smittsamma husdjursjukdomar, ömsesidigt, Skånes mindre jordbrukares ömsesidiga kreatursförsäkringsförening, Älvsborgs m. fl. läns häst- och nötkreatursförsäkringsbolag, ömsesidigt, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet landsbygdens folk (RLF) och Svenska svinavelsföreningen. Vid yttrandet från Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott fanns fogat ett utlåtande av länsveterinären i Göteborgs och Bohus län.

Innan jag ingår på de sakkunnigas förslag och de däröver avgivna yttrandena, torde jag få lämna en redogörelse för de nu gällande bestämmelserna å ifrågavarande område.

Enligt 3 § 2 mom. första stycket epizootilagen skall veterinär, där Konungen så föreskrivit, förklara ställe varest i lagen avsedd sjukdom, däribland svinpest, förekommer eller misstänkes förekomma spärrat. För sådant fall åligger det veterinären att enligt av medicinalstyrelsen utfärdade anvisningar och föreskrifter anbefalla isolering och meddela förbud att från stället bortföra djur, som kunna angripas av sjukdomen, ävensom i övrigt vidtagna nödiga åtgärder till förhindrande av smittspridning.

Där Konungen så föreskrivit, skall länsstyrelse enligt 4 § 1 mom. samma lag, då sjukdom som avses i lagen inträffar inom länet eller då det är skäligen anledning till antagande att sådan sjukdom förefinnes inom länet, förklara ställe varest sjukdomen inträffat eller misstänkes förekomma jämte omkringliggande område i erforderlig utsträckning smittat eller misstänkt för smitta. I samband därmed skall länsstyrelsen enligt av medicinalstyrelsen utfärdade anvisningar och föreskrifter bland annat anbefalla isolering av det smittade eller för smitta misstänkta stället eller området.

I 26 § kungörelsen den 12 april 1935 (nr 106) med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar stadgas, att svinpest icke må av veterinär förklaras vara förhanden, med mindre sjukdomens diagnos fastställts vid undersökning å statens veterinärmedicinska anstalt eller av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium.

Sistnämnda bestämmelse har motiverats därmed, att svinpest oftast är svårare att konstatera än andra i epizootilagen avsedda sjukdomar. Svinpest orsakas nämligen av ett virus, som vid olika epizootier medfört högst olikartade förändringar. Sålunda kunna vid ett sjukdomsutbrott blödningar i olika organ vara det mest karakteristiska, vid ett annat kunna förändringar i digestionsapparaten dominera obduktionsbilden, vid ett tredje iakttagas huvudsakligen förändringar i centrala nervsystemet och vid ett fjärde äro lungförändringar det mest framträdande o. s. v. Smittämnet kan vid olika epizootier vara mer eller mindre slagkraftigt och föranleda större eller mind-

re förödelse inom besättningarna. Sjukdomsbilden, som i och för sig är högst variabel, kan i sin tur kompliceras med hänsyn till att smittämnet ofta uppträder tillsammans med andra infektiösa ämnen, t. ex. paratyfusbakterier, rödsjukebaciller m. fl. Den tid, som under naturliga förhållanden förflyter mellan nedsmittning och till dess djuret visat sig sjukt, är synnerligen växlande och varierar mellan två och tjugu dygn. Angivna omständigheter göra att det i ett land som vårt, vilket under årtal kan vara fritt från svinpest, vid en begynnande epizooti är ytterligt vanskligt att fastställa diagnosen utan att dessförinnan företaga ympning å försöksdjur, vilket kan taga avsevärd tid. Då man genom dylika ympningar i tillräckligt antal erhållit visshet om att svinpest verkligen förefinnes inom landet och dessutom förvärvat kännedom om de sjukliga förändringar, som vid den ifrågavarande epizootien äro att anse såsom mest karakteristiska, uppstå möjligheter att på annat sätt fastställa diagnosen. Detta sker vid kliniska och epizootologiska iakttagelser jämförda med resultaten av patolog-anatomiska och bakteriologiska undersökningar. Om ympning icke behöver företagas, förkortas tiden för diagnosens fastställande högst avsevärt.

Jämlikt 5 § första stycket epizootilagen må medicinalstyrelsen, där Konungen så föreskrivit, för hämmande av, bland annat, svinpest besluta, att nedslaktning eller dödande antingen av hel besättning, i vilken smitta inkommit eller misstänkes ha inkommit, eller ock av vissa sjuka eller för sjukdom misstänkta djur skall äga rum.

I de fall, då djur nedslaktas efter vederbörligt förordnande, är djurägare jämlikt 9 § epizootikungörelsen berättigad till ersättning av allmänna medel. Ersättning skall härvid utgå efter det värde djuret skulle ha haft om sjukdomen ej inträffat.

Möjlighet finnes att erhålla försäkring i statsunderstödd försäkringsrörelse mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar. Bestämmelser härom återfinnas i kungörelsen den 26 juli 1926 (nr 389) om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar. Enligt 2 § 1 mom. nämnda kungörelse skall dylik försäkring avse att täcka bland annat förlust av djur till följd av följande sjukdomar, nämligen smittsam mul- och klövsjuka, boskapspest, elakartad lungsjuka, mjältbrand samt svinpest ävensom följdssjukdom av mul- och klövsjuka. Försäkringen skall omfatta försäkringstagarens samtliga till en och samma djurbesättning hörande nötkreatur och svin från och med en ålder av två månader. Ersättning skall enligt 2 § 2 mom. utgivas för djur, som dött eller enligt veterinärs föreskrift eller myndighets påbud enligt gällande bestämmelser nedslaktats till följd av nämnd sjukdom eller till följd av någon av mul- och klövsjuka uppkommen följdssjukdom eller som av sådan sjukdom eller följdssjukdom för framtiden blivit så odugligt till arbete, avel eller produktion, att det enligt veterinärs intygande befunnits böra nedslaktas. Kostnaderna för dylik försäkring uppgå för 100 kronors försäkringsvärde i Malmöhus län till 20 öre, i Kristianstads län till 15 öre, i Hallands län till 12 öre och i återstoden av riket till 10 öre. Å försäkringspremi-

erna beviljas under vissa förutsättningar upp till 40 procent rabatt. Försäkring kan även erhållas mot förluster till följd av andra husdjurssjukdomar. Kostnaderna härför äro emellertid förhållandevis höga, då statsbidrag i dessa fall ej utgår.

De sakkunnigas förslag innebär, att i 2 § 1 mom. kungörelsen den 26 juli 1926 skall intagas bestämmelse av innehåll, att försäkring, varom i kungörelsen är fråga, skall avse att täcka icke blott förlust av djur till följd av de i sagda moment angivna sjukdomarna och följsjukdomarna utan jämväl förlust, som uppstått därigenom att djur till följd av annan sjukdom dött eller enligt veterinärs föreskrift eller myndighets påbud nedslaktats under tid då djurbesättningen varit isolerad såsom misstänkt för någon av nämnda sjukdomar.

Enligt vad som framgår av en av de sakkunniga verkställd undersökning hade under tiden från och med den 1 januari 1940 till och med den 30 september 1944 769 besättningar om sammanlagt 15 250 svin varit spärrade såsom misstänkta för svinpest. Därav hade 362 besättningar om sammanlagt 7 634 svin eller omkring 50 procent sedermera visat sig icke vara smittade av sådan sjukdom. Spärrtiden hade utgjort i medeltal 11,3 dygn, under det att den längsta spärrtiden uppgått till 98 dygn. Undersökningen hade vidare givit vid handen, att av de 15 250 djur, som ingått i de spärrade besättningarna, 975 eller 6,39 procent dött under spärrtiden. Av dessa dödsfall hade 698 eller 71,6 procent inträffat i besättningar, som sedermera förklarats smittade av svinpest, och 261 eller 26,8 procent i besättningar, som visat sig icke vara smittade därav, under det att 16 djur nedslaktats för undersökning.

Rörande resultatet av denna undersökning ha de sakkunniga vidare anfört.

Av de 975 djur, som enligt den verkställda utredningen under de senaste åren gått förlorade i besättningar, vilka varit isolerade såsom misstänkta för svinpest, kunna enligt gällande bestämmelser allenast de 16 djur, som nedslaktats för undersökning, ersättas av allmänna medel. Mot förlusten av de 698 djur, som under spärrtiden dött i besättningar vilka sedermera förklarats smittade av svinpest, ha djurägarna kunnat skydda sig på billiga villkor genom den statsunderstödda försäkringen. Vad åter angår de 261 djur, som under spärrtiden dött i besättningar, vilka sedermera visat sig icke vara smittade av svinpest, så har förlusten av dessa djur ej kunnat täckas av denna försäkring. För att kunna bereda sig skydd mot de förluster, som här avses, ha djurägarna varit hänvisade till s. k. fullständig försäkring eller försäkring mot all smittsam svinsjukdom, för vilka försäkringsformer kostnaderna äro förhållandevis höga.

Såsom allmän motivering till sitt förslag ha de sakkunniga anfört följande.

Såvitt avser fall, då svinpest visas föreligga, synes någon ändring i gällande bestämmelser ej påkallad. Att i detta fall utsträcka statens skyldighet att helt ersätta förlusten till att gälla även då förordnande om nedslaktning ej meddelats, skulle strida mot de principer, varå bestämmelserna om den statliga ersättningskyldigheten i samband med epizootier bygga. I betraktande av den ringa premien i den statsunderstödda försäkringsverksamheten måste denna verksamhet anses bereda djurägarna nödigt skydd härutinnan.

Av myndighet anbefallda isoleringsåtgärder måste framstå som särskilt

betungande för de djurägare, vilkas besättningar efter undersökning som kanske tagit lång tid i anspråk visa sig icke vara smittade av svinpest. I dylikt fall kan den anbefallda isoleringsåtgärden även ha medfört, att djurägaren berövats möjligheten att omedelbart efter sjukdomsfallet låta nedslakta besättningen i övrigt för att på så sätt skydda sig mot totalförlust av besättningen.

Då förluster av ifrågavarande slag åsamkas djurägare genom åtgärder, vidtagna till fördel för i första hand andra djurägare, synes det kunna med fog göras gällande, att staten bör på något sätt medverka till att dessa förluster ej bliva alltför betungande för de enskilda. Härför talar även det förhållandet, att det ur det allmännas synpunkt är ett viktigt intresse att inträffade fall av svinpest snarast komma under veterinärs behandling, vilket i viss mån torde befrämjas av att djurägarna helt eller delvis beredas skydd mot de förluster, som kunna drabba dem genom av myndighet anbefallda isoleringsåtgärder.

Vid övervägande av möjligheten att bereda djurägarna sådant skydd synes av de principiella skäl, som i det föregående anförts, en utvidgning av statens skyldighet att helt utgiva ersättning för förlusten ej motiverad. En utbyggnad av den statsunderstödda försäkringsverksamheten mot förluster till följd av smittsamma husdjursjukdomar torde däremot vara ändamålsenlig. Därigenom skulle djurägarna beredas möjlighet att på billiga villkor skaffa sig skydd mot förluster, som skulle kunna drabba dem i samband med att deras besättningar isolerats såsom misstänkta för svinpest.

Med hänsyn till det stora antal djur, som under spärrtiden dött i besättningar vilka sedermera visat sig icke vara smittade av svinpest, måste det anses föreligga ett behov av en sådan utvidgning av den statsunderstödda försäkringsverksamheten, som här antytts. Ehuru enligt de sakkunnigas mening vissa fördelar skulle vara förenade med att företaga denna utvidgning i samband med en allmän revision av bestämmelserna om den statsunderstödda försäkringsverksamheten å förevarande område, ha de sakkunniga med hänsyn till den praktiska betydelsen av det nu föreliggande spørsmålet funnit en partiell reform motiverad. De sakkunniga vilja emellertid i detta sammanhang framhålla önskvärdheten av att frågan om en dylik allmän revision snarast upptages till behandling, särskilt med hänsyn till att endast ett förhållandevis mindre antal av landets kreatur omfattas av den nuvarande försäkringsformen.

Enligt de sakkunnigas mening borde den ifrågasatta utvidgningen av den statsunderstödda försäkringsverksamheten avse ej blott fall, då misstanke om förekomst av svinpest uppstått, utan även fall, då annan smittsam husdjursjukdom misstänktes förekomma. Härom ha de sakkunniga uttalat följande.

Mellan svinpest och de övriga smittsamma husdjursjukdomar som omfattas av den statsunderstödda försäkringsverksamheten föreligger en påtaglig skillnad därutinnan att svinpest oftast är svårare att konstatera. Detta medför, att spärrtiden i regel blir längre då misstanke om svinpest uppstått än eljest. Denna omständighet torde emellertid icke böra föranleda, att särskilda bestämmelser meddelas rörande svinpest, utan den antydda utvidgningen av den statsunderstödda försäkringsverksamheten synes av praktiska skäl böra avse samtliga de sjukdomar, som nu omfattas av denna verksamhet. Någon större betydelse torde denna utvidgning dock knappast erhålla för andra sjukdomar än svinpest och möjligen elakartad lungsjuka hos nötkreatur, vilken sistnämnda sjukdom dock icke förekommit i Sverige sedan år 1866.

Rörande omfattningen av den föreslagna utvidgningen av den statsunderstödda försäkringsverksamheten ha de sakkunniga vidare anfört.

Då det gäller att för ifrågavarande ändamål utvidga området för den statsunderstödda försäkringsverksamheten, ha de sakkunniga funnit, att försäkringsverksamheten bör utvidgas till att avse icke blott förluster av ifrågavarande slag, som uppstått å ställen vilka av veterinär förklarats spärrade såsom misstänkta för någon av de sjukdomar som nu omfattas av försäkringsverksamheten, utan jämväl förluster, som uppkommit inom besättningar vilka av länsstyrelse förklarats misstänkta för smitta och på grund därav isolerats. Verksamheten synes även böra omfatta alla förluster som inom sådana besättningar uppstått till följd av att djur dött av sjukdom, oavsett om sjukdomen varit av smittsam art eller ej. Såsom skäl härför må anföras, att den anbefallda isoleringsåtgärden kan ha förhindrat att djuret i fråga i tid nedslaktats. Med förluster till följd av att djur under isoleringstiden dött på grund av sjukdom synes böra jämsställas förluster till följd av att djur under sådan tid på grund av sjukdom enligt veterinärs föreskrift eller myndighets påbud nedslaktats. Med sjukdom avses i detta sammanhang givetvis icke olycksfall.

På grund av vad sålunda anförts ha de sakkunniga ansett sig böra föreslå, att försäkring, varom nu är fråga, skall avse att täcka jämväl förlust, som uppstått därigenom att till följd av andra sjukdomar än dem som nu omfattas av den statsunderstödda försäkringsverksamheten djur dött eller enligt veterinärs föreskrift eller myndighets påbud nedslaktats under tid då besättningen varit isolerad såsom misstänkt för någon av dessa sjukdomar.

De sakkunniga ha beträffande de föreslagna ändringarna ytterligare anfört följande.

Bestämmelse av angivna innehåll torde böra intagas i 2 § 1 mom. kungörelsen den 26 juli 1926 om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar. Därav förändras en ändring jämväl i 2 mom. samma paragraf. I detta sammanhang torde även böra företagas en redaktionell jämkning av 4 mom.

Enligt vad de sakkunniga inhämtat torde de nu föreslagna ändringarna i bestämmelserna om den statsunderstödda försäkringsverksamheten mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar icke påkalla någon ändring vare sig i fråga om storleken av de premier som försäkringstagarna ha att erlægga eller i fråga om grunderna för beräkandet av det av statsmedel utgående bidraget till denna försäkringsform.

De föreslagna bestämmelserna synas böra träda i kraft den 1 juli 1945. Med hänsyn till innehållet i de allmänna försäkringsvillkor som tillämpas inom ifrågavarande försäkringsverksamhet torde särskilda övergångsbestämmelser icke vara erforderliga.

De sakkunnigas förslag har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i så gott som samtliga de angivna yttrandena. Endast statskontoret och Svenska svinavelsföreningen ha framställt erinringar mot förslaget. *Statskontoret* har sålunda ifrågasatt, om den föreslagna utvidgningen av den statsunderstödda försäkringsverksamheten borde avse alla de fall, då förluster av ifrågavarande slag uppstått inom isolerade besättningar, utan hänsyn till om förlusterna stode i samband med isoleringsåtgärderna eller icke. Det syntes icke motiverat, att försäkringen skulle täcka förlust till följd av sjukdom, som kunde konstateras sakna kausalsammanhang med isoleringsåtgärden. En

begränsning av försäkringsformen vore enligt statskontorets mening desto mer påkallad som de föreslagna bestämmelserna av praktiska skäl befunnits böra avse icke blott svinpest utan även de andra husdjurssjukdomar, som för närvarande omfattades av denna försäkringsverksamhet.

Svenska svinavelsföreningen har uttalat, att erforderligt skydd mot förluster av ifrågavarande slag syntes kunna beredas djurägarna endast om ersättning för förlusterna utgaves av statsmedel, dels emedan möjligheten att erhålla försäkring med statsbidrag vore föga känd, varför en intensifierad upplysningsverksamhet erfordrades, därest de sakkunnigas förslag skulle genomföras, dels ock emedan djurägarna, om epizootier icke förekommit under några år, underlåte att taga försäkringar mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar. Av yttrandena må här i övrigt återgivas följande.

Riksförbundet landsbygdens folk har i sitt yttrande anfört följande allmänna synpunkter på förslaget.

I likhet med de sakkunniga anser förbundet, att den utredning som förbragts tydligt visar, att den enskilde djurägaren kan bli utsatt för rätt betydande påfrestningar i händelse hans svinbesättning blir misstänkt för att vara behäftad med svinpest. Då han för närvarande icke på något sätt till rimligt pris kan skydda sig ekonomiskt för de förluster en isolering innebär samt sjukdomen uppträder under varierande begynnelseformer, ligger det nära till hands, att den enskilde i förhoppning om att det skall vara falskt alarm underlåter att anmäla ett misstänkt fall och på så sätt förhindrar snabbast möjliga bekämpande av sjukdomen. I detta sammanhang vill förbundet påpeka en förlustanledning, som de sakkunniga icke berört, nämligen risken för att grisarna vid en längre isolering hinna förväxa.

Det framgår av utredningen, att beslut om isolering måste fattas på rätt vaga grunder. När närmare 50 procent av de isolerade besättningarna senare befinnas icke smittade, kommer man lätt därhän att djurägarna alltmera anse, att veterinärerna äro ute i ogjort väder, och därför bli benägna att ej anmäla tveksamma fall. Man kommer nämligen icke ifrån, att för den enskilde betyder en isolering alltid ett ekonomiskt avbräck utan några fördelar. En isolering sker för att skydda andra enskildas och det allmännas intressen. Det måste därför anses riktigt, att dessa parter i viss mån lämna ekonomiskt bistånd till den, som blir utsatt för åtgärden. Det kan tänkas, att försäkring är den bästa vägen att nå detta syftemål. En grundförutsättning är därvid, att försäkringen får en lämplig form med ett skäligt stöd av staten samt att kännedom om denna försäkringsform och dess fördelar blir verkligt utbredd bland jordbrukarna. De sakkunniga angiva, att den nuvarande statsunderstödda formen för försäkring på hithörande område fått mycket liten anslutning, trots att den av dem betecknas såsom billig. När ett försäkringsbehov ostridigt föreligger, måste det negativa resultatet vara beroende på något fel hos försäkringsformen. Förbundet vill i detta sammanhang endast peka på en sak. De sakkunniga föreslå en utvidgning av försäkringsrisken men anse samtidigt, att icke någon höjning av vare sig premier eller statsbidrag behöver ske, trots att den förebragta utredningen visar, att det sker en verklig riskökning. Detta tyder på att premien icke varit den lägsta möjliga.

På grund av det anförda förordar förbundet det framlagda förslaget samt understryker det av de sakkunniga uttalade önskemålet om en överarbet-

ning av grunderna för den statsunderstödda försäkringsverksamheten mot förluster till följd av smittsamma husdjurssjukdomar.

Jämväl *Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* har framhållit önskvärdheten av att frågan om försäkringsskyddet mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar snarast upptoges till en mera omfattande undersökning. Liknande synpunkter ha även upptagits i *lantbruksstyrelsens* yttrande.

Behovet av ökad upplysningsverksamhet beträffande den statsunderstödda försäkringsformen har förutom av Riksförbundet landsbygdens folk och Svenska svinavelsföreningen understrukits av *styrelsen för statens veterinärmedicinska anstalt* och *Kalmar läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott*.

Skånes mindre jordbrukares ömsesidiga kreatursförsäkringsförening har uttalat, att försäkringsgivarens risk uppenbarligen komme att ökas genom den ifrågasatta utvidgningen. Med hänsyn till de fördelar, som försäkringstagarna komme att vinna, tillstyrkte föreningen emellertid de föreslagna ändringarna.

Rörande omfattningen av den föreslagna utvidgningen av försäkringsskyddet har *medicinalstyrelsen* anfört.

Enligt de sakkunnigas förslag skall försäkringen icke täcka sådan förlust som förorsakas av olycksfall i besättning, vilken isolerats såsom misstänkt för smittsam husdjurssjukdom. Helt säkert kommer frågan om vad som skall anses såsom olycksfall att vålla svårigheter för veterinär i praktikutövning, enär det understundom kan vara mycket vanskligt för denne att draga gränsen mellan olycksfall och sjukdom. Styrelsen vill i detta sammanhang till belysande av de svårigheter, som kunna uppstå för veterinärerna, framhålla, att stor tveksamhet kan råda om huruvida en hos nötkreaturen så ofta förekommande åkomma som traumatisk mag-, mellangårds- och hjärtsäcksinflammation, vanligen uppkommen genom att ett vasst föremål — järntråd, spik el. dyl. — inkommit i djurets digestionskanal, skall anses såsom sjukdom eller olycksfall. Skulle dylikt lidande anses hänförligt till olycksfall, torde andra lidanden hos husdjuren, vilka tidigare alltid hänförts till sjukdom, med visst fog kunna rubriceras såsom olycksfall (vissa perorala infektioner).

Styrelsen finner det därför önskvärt, att ett visst klarläggande av begreppet olycksfall åstadkommes till ledning för de praktikutövande veterinärerna och kreatursförsäkringsbolagen. Enligt styrelsens mening synes såsom förutsättning för att en händelse skall betraktas såsom olycksfall fordras, förutom att densamma medfört kroppslig skada, dels en viss grad av plötslighet dels ock att händelsen erbjudit något i viss mån ovanligt och oförutsett. En anpassning härav å förhållanden inom veterinärmedicinens område torde i de fall, varom här är fråga, få anses innebära, att såsom olycksfall synes böra anses en utifrån kommande, genom olyckshändelse inträffad skada, som drabbar djurets kroppsytta, munhåla eller foderstrupe och därigenom framkallar inre eller yttre läsioner hos djuret. Såsom olycksfall bör även betraktas gasförgiftning, uppkommen genom olyckshändelse, t. ex. gengasförgiftning. Därest Kungl. Maj:t skulle anse önskvärt att ett sådant klarläggande göres, torde erforderliga bestämmelser lämpligen böra intagas i försäkringsbolagens villkor för försäkringens meddelande.

Av den utredning, som epizootisakkunniga verkställt, framgår, att vid de svinpestepizootier, som förekommit i landet de senaste åren, ett betydande antal svin dött under den tid, då besättningarna varit isolerade såsom misstänkta för svinpest. Utredningen giver även vid handen, att åtskilliga av dessa besättningar efter undersökningar, som i vissa fall tagit lång tid i anspråk, visat sig icke ha varit smittade av sådan sjukdom ävensom att under isoleringstiden i dessa besättningar inträffat många dödsfall på grund av annan sjukdom än svinpest. För förluster av detta slag utgår enligt gällande bestämmelser icke ersättning av statsmedel. I de fall, där svinpest visas föreligga, ha djurägarna kunnat skydda sig mot ifrågavarande förluster genom försäkring på de billiga villkor, som gälla för den statsunderstödda försäkringsverksamheten på detta område. Däremot täcker denna försäkringsform icke förlusten av de djur, som under isoleringstiden dött i besättningar vilka sedermera befunnits ej vara smittade av svinpest. För att skydda sig mot förlust i dylika fall äro djurägarna hänvisade till att taga s. k. fullständig försäkring eller försäkring mot all smittsam svinsjukdom, för vilka försäkringsformer kostnaderna äro förhållandevis höga.

Departement-
chefen.

Med hänsyn till ifrågavarande sjukdoms varierande begynnelseformer är det vanskligt att fastställa diagnosen utan ympning å försöksdjur, något som kan taga avsevärd tid. Detta medför att isoleringstiden, särskilt när sjukdomen icke förekommit i landet på någon tid, kan bliva lång. Under denna tid äro djurägarna förhindrade att fritt förfoga över djuren och kunna därigenom lida förluster, som icke skulle ha uppstått, därest isolering ej påbjudits. Då isoleringsåtgärderna vidtagas ej blott i de enskilda djurägarnas utan även i det allmännas intresse, anser jag i likhet med de sakkunniga, att staten bör medverka till att möjligheter skapas för den enskilde att skydda sig mot förluster av ifrågavarande slag. Såsom de sakkunniga framhållit, torde även bekämpandet av epizootier härigenom främjas.

Vad angår frågan hur denna statens medverkan lämpligen bör anordnas, finner jag mig kunna biträda vad de sakkunniga härutinnan föreslagit. Att utsträcka statens ersättningsskyldighet vid epizootier till att gälla även då förordnande om nedslaktning ej meddelats eller då svinpest befunnits icke föreligga, skulle strida mot de principer, varå bestämmelserna om denna ersättningsskyldighet bygga, och skulle kunna medföra icke önskvärda konsekvenser. I de fall, då svinpest visas vara för handen, måste den statsunderstödda försäkringsverksamheten med hänsyn till den ringa premien anses bereda djurägarna nödigt skydd. Jämväl där svinpest konstaterats icke ha förekommit, synes statens medverkan emellertid böra givas den formen, att djurägarna erhålla möjlighet att på billiga villkor taga försäkring mot de förluster, varom här är fråga. En utbyggnad av den statsunderstödda försäkringsverksamheten torde för detta ändamål vara lämplig.

Ehuru vissa fördelar, såsom de sakkunniga påpekat, skulle vara förenade med att företaga en sådan utvidgning i samband med en allmän revision av den statsunderstödda försäkringsverksamheten å förevarande område, anser

jag dock med hänsyn till det föreliggande spørsmålets praktiska betydelse en partiell reform i avbidan på en dylik revision vara motiverad.

Den av mig förordade utvidgningen av ifrågavarande försäkringsverksamhet bör i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag avse ej blott fall, då misstanke om förekomst av svinpest uppstått, utan även fall, då annan smittsam husdjursjukdom, som nu omfattas av denna verksamhet, misstänkes föreligga. Jag finner mig även kunna biträda de sakkunnigas förslag, att försäkringen bör avse att täcka icke allenast förluster av ifrågavarande slag, som uppstått å ställen vilka av veterinär förklarats spärrade såsom misstänkta för någon av dessa sjukdomar, utan jämväl förluster, som uppkommit inom besättningar vilka av länsstyrelse förklarats misstänkta för smitta och på grund därav isolerats.

Såsom de sakkunniga framhållit, bör försäkringsskyddet avse alla förluster, vilka inom sådana besättningar uppstått till följd av att djur dött av sjukdom eller på grund av sjukdom enligt veterinärs föreskrift eller myndighets påbud nedslaktats, oavsett om sjukdomen varit av smittsam art eller ej. Att begränsa försäkringsformen till att omfatta allenast förluster på grund av sjukdom, som visas äga kausalsammanhang med isoleringsåtgärden, skulle innebära, att de förluster, varom här är fråga, endast i undantagsfall skulle täckas av försäkringen.

Den föreslagna utvidgningen av den statsunderstödda försäkringsverksamheten synes däremot icke böra avse sådana förluster, som förorsakas av olycksfall inom en isolerad besättning. Huruvida förlust uppstått till följd av olycksfall eller till följd av sjukdom, torde få avgöras från fall till fall under hänsynstagande till omständigheterna. Vad medicinalstyrelsen anfört rörande tolkningen av begreppet olycksfall synes därvid förtjäna beaktande.

Bestämmelse av det innehåll jag i det föregående förordat torde böra intagas i 2 § 1 mom. kungörelsen den 26 juli 1926 om allmänna grunder angående försäkring mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar. Därav föranledes en ändring jämväl i 2 mom. samma paragraf. En redaktionell jämkning av 4 mom. bör i detta sammanhang företagas.

Såsom de sakkunniga framhållit, synes denna utvidgning av försäkringsskyddet icke påkalla någon ändring vare sig i fråga om storleken av de premier som försäkringstagarna ha att erlægga eller i fråga om grunderna för beräklandet av statsbidraget till denna försäkringsform.

De föreslagna bestämmelserna torde böra träda i kraft den 1 juli 1945. Med hänsyn till innehållet i de allmänna försäkringsvillkor som tillämpas inom ifrågavarande försäkringsverksamhet synas särskilda övergångsbestämmelser icke vara erforderliga.

Förslag till kungörelse angående de av mig förordade ändringarna har upprättats inom jordbruksdepartementet. Förslaget torde såsom *bilaga* få fogas till detta protokoll.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att Kungl. Maj:t må i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag förut anfört vidtaga ändring i gällande grunder för försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sune Wisén.

Förslag

till

kungörelse angående ändring av 2 § kungörelsen den 26 juli 1926 (nr 389) om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar.

Härigenom förordnas, att 2 § kungörelsen den 26 juli 1926 om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

2 §.

1. Försäkring, varom här är fråga, skall avse att täcka förlust av djur till följd av följande sjukdomar, nämligen smittsam mul- och klövsjuka, boskapspest, elakartad lungsjuka, mjältbrand och svinpest samt följdjukdom av mul- och klövsjuka, ävensom förlust, som uppstått därigenom att djur till följd av annan sjukdom dött eller enligt veterinärs föreskrift eller myndighets påbud nedslaktats under tid då djurbesättningen varit isolerad såsom misstänkt för någon av förenämnda sjukdomar. Försäkringen skall omfatta försäkringstagarens samtliga till en och samma djurbesättning hörande nötkreatur och svin från och med en ålder av två månader.

Försäkringen skall — — — årliga mjölkproduktion.

Försäkringen skall — — — av kadaver.

2. Ersättning skall — — — blivit friskförklarad.

Ersättning skall jämväl utgivas för djur, som till följd av annan sjukdom än ovan sagts dött eller enligt veterinärs föreskrift eller myndighets påbud nedslaktats under tid då besättningen varit isolerad såsom misstänkt för någon av dessa sjukdomar.

Har inom — — — under försäkringstiden.

Ersättning för djur, som dött eller befunnits bära nedslaktas, skall beräknas efter det värde, djuret då skulle hava ägt, om sjukdomen icke inträffat, dock högst med den på djuret belöpande försäkringssumman.

På nu — — — nytta användas.

3. Ersättning skall — — — skall utgå.

3. a. Ersättning skall — — — fulla värde.

¹ Senaste lydelse se 1932: 164 och 1941: 343.

4. Lämnas i annan ordning än i dessa grunder stadgas ersättning av allmänna medel för täckande av förlust, som avses i 1 mom., skall ersättning på grund av försäkringen minskas med den sålunda till försäkringstagaren av allmänna medel utgående ersättningen.

5. Kungl. Maj:t — — — Kungl. Maj:t bestämmes.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1945.
